

10 ÅRS JUBILEUM

Årsrapport

RVTS Nord

2016

1	Innhold	
2	Lederne har ordet.....	3
3	Organisering	5
3.1	Nøkkeltall.....	6
4	Formidling og informasjon	6
4.1	Videokonferanse	6
4.2	Nettsider og sosiale medier.....	6
4.3	Nyhetsbrev	8
4.4	E-læringsprogrammer	8
4.5	Publikasjoner.....	8
4.6	Media.....	8
5	Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet	9
5.1	Konsultasjon	9
5.2	Evaluering og behovsanalyser	9
6	Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap	9
6.1	Nettkurset Stø kurs - Traumeforståelse og behandling	9
6.2	Krisenett Nord	11
6.3	Lokalt mot.....	11
6.4	Psykososial beredskap.....	11
6.5	Når krisen rammer - nettkurs.....	12
6.6	Psykologer i de kommunale helse – og omsorgstjenestene	12
6.7	FN/NATO - veteraner.....	13
7	Vold og overgrep, og vold i nære relasjoner	13
7.1	Sinnemestring.....	13
7.2	Kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.....	14
7.3	En god barndom varer livet ut.....	14
7.4	Vold og seksuelle overgrep mot barn - nettkurs.....	15
7.5	Januarkonferansen	16
7.6	Tidlig inn	16
8	Videreutdanninger	16
9	Forebygging av selvmord og selvskading	17
9.1	Brusikring.....	17
9.2	Kurs i Førstehjelp ved selvmordsfare	18
9.3	Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord.....	18
9.4	Arbeid med etterlatte ved selvmord	18

	2
9.5	Ungdata 19
10	Flyktninghelse og tvungen migrasjon..... 20
10.1	Psykososial oppfølging av asylsøkere flyktninger- Fylkesvise samlinger..... 20
10.2	Ressursportal på nett om psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere 21
10.2.1	Prosjektgruppemøter 21
10.2.2	Worskshop med referansegruppe..... 21
10.3	EXIT 21
10.4	Regionale fagdager for ansatte i barne- og ungdomspsykiatri. 23
10.5	Jubileumskonferanse RVTS Nord 10 år «på flukt i nord»..... 23
10.6	UDI konferanse..... 24
10.7	Tortur..... 24
10.8	TOO..... 24
11	Ekstra tilskudd 25
11.1	Krisesenter..... 25
11.2	Kjønnslemlestelse..... 25
11.3	Radikalisering 26

2 Lederne har ordet

Året 2016 har vært innholdsrikt for RVTS Nord med flere store satsinger. Inngangen til året var preget av den store asylankomsten til vår landsdel over den russisk-norske grensen på Storskog i Finnmark. I 2015 ble det etablert transittmottak i vår region og mange mottak for enslige mindreårige asylsøkere. Dette førte til ekstra behov for kompetanseheving, og til å drive forebyggende virksomhet spesielt med fokus på de nyankomne asylantene. Vi har i samarbeid med NIKUT arrangert opplæring av gruppeledere til EXIT-grupper. Dette har blitt godt mottatt i kommunene og ved mottak. RVTS Nord utarbeider nå sammen med de andre fire RVTSene en *Ressursportal om psykososial oppfølging av asylsøkere og flyktninger*, hvor RVTS Nord har en koordinerende rolle i arbeidet. Ressursportalen som skal ferdigstilles vår en 2017 blir tilgjengelig på RVTSenes websider.

I januar 2016 ble e-kurset *Stø kurs - Traumeforståelse og behandling* lansert. Kurset er laget på oppdrag fra Helse Nord, og finansiert av Helsedirektoratet. Målgruppen er behandlere og miljøpersonell som jobber innenfor psykisk helsevern for voksne i spesialisthelsetjenesten. Brukermedvirkning har vært sentral i utvikling av e-kurset. Stø kurs har vært gitt til DPSene i vår region som en veksling mellom fysiske forelesninger, veiledning og e-kurs. Kurset kan også tas som et rent e-kurs. Det har vært svært stor interesse for kurset, og vi har mottatt positive tilbakemeldinger fra deltakerne på kurset.

Selv om vi i dag kan se en viss nedgang på selvmordstallene i vår landsdel, fortsetter vi å ha fokus på det forebyggende arbeidet tilknyttet selvmord. Sammen med KoRus Nord og RKBU Nord har vi deltatt i prosjekt tilknyttet Ungdata.no. Vi ønsker å kunne bidra inn i kommuner med kompetanseheving der vi ser at de har utfordringer tilknyttet tema selvskading og selvmordsproblematikk. I løpet av året har vi avsluttet den 10 år lange evalueringssatsingen tilknyttet prosjekt *Sikring av Tromsøbrua*. Vi kommer fortsatt å ha et fokus på hvordan selvmord kan reduseres gjennom å begrense tilgang til metode.

Tidlig innsats er viktig når det gjelder å fange opp signaler om at barn er utsatt for vold og overgrep, og sikre at avvergelses- og opplysningsplikten blir ivaretatt. Kompetanse til tjenesteapparatet om hvordan dette gjøres er viktig når vi skal jobbe for å få ned volds- og overgrepforekomst. Gjennom samarbeid med Fylkesmennene har vi arrangert fagsamlinger for kommunene, hvor e-kurset *Vold og seksuelle overgrep mot barn* hadde en særlig plass.

RVTS Nord ble etablert i 2006 og i 2016 markerte vi vårt 10 års jubileum gjennom jubileumskonferansen *På flukt i nord* i Tromsø i november. Et hovedfokus der var å se dagens ankomst av asylsøkere og flyktninger i lys av egen historie fra 2. verdenskrigs hendelser nord i vårt land.

Vi vil takke alle de som vi gjennom vårt arbeid kommer i kontakt med. Spesielt vil vi takke brukere som er med å gi oss nyttig informasjon om hvilken kunnskap de mener bør styrkes i tjenesteapparatet. Vi ser frem til et nytt år hvor vi kan fortsette å gjøre våre temaområder synlige, og tilby kompetanse og veiledning til tjenester som har behov for det!

Hilsen

Elin Hartvigsen (leder) og Hans Lander(nestleder)

Minneord

5. november 2016 mistet vi en kjær kollega, psykologspesialist Eli Haugstvedt. Hun ble bare 61 år. Eli jobbet mange år på BUP ved UNN HF, før hun kom til RVTS Nord hvor hun var med fra oppstart. Eli ble for 11 år siden rammet av sykdom, noe som førte til begrenset arbeidskapasitet. For RVTS Nord hadde Eli en sentral plass i konsultasjonsteamet ved Barnehuset. Eli var særlig engasjert i arbeidet tilknyttet barn som har vært utsatt for seksuelle overgrep, og barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Hun skrev flere artikler, og var et viktig bidrag innenfor fagutviklingen på disse temaområdene. Hun var også sentral

med undervisning til psykologstudenter ved Universitetet i Tromsø. Eli var omsorgsfull og humørfyllt. Vi minnes Eli og vil savne henne som en god kollega.

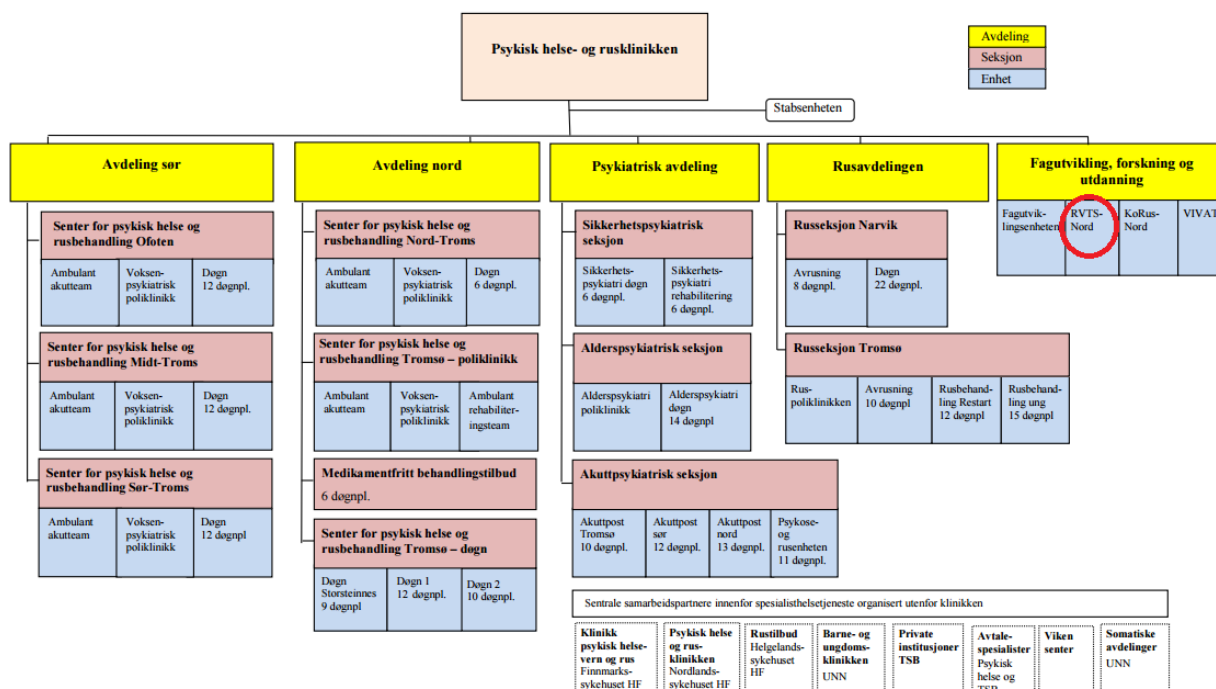
3 Organisering

RVTS Nord er et av fem ressurscenter jobber på oppdrag fra Helseidirektoratet. Våre kompetanseområder er:

- Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap
- Vold og overgrep, inkludert vold i nære relasjoner
- Forebygging av selvmord og selvskading
- Flyktninghelse og tvungen migrasjon

Helseidirektoratet kan også spesifisere andre oppdrag, ut i fra statlige satsningsområder og handlingsplaner. RVTS Nord er forankret i Universitetssykehuset Nord-Norge HF, ved Psykisk helse – og rusklinikken, avdeling Fagutvikling, forskning og utdanning.

Organisasjonskart Psykisk helse- og rusklinikken pr. 02.2017

08.02.17/CEW

Illustrasjon, organisasjonskart, intranett UNN, pr 02.2017

3.1 Nøkkeltall

RVTS Nord fikk i tilskuddsbrevet fra Helsedirektoratet for 2016 tildelt kr. 18.550.000,-. Inkludert var 600.000 kr øremerket til aktivitet for bedre tverrsektorielt og tverrfaglig arbeid mot voldelig ekstremisme. Det var også 430.000kr øremerket til RVTS Nord sitt arbeid med koordinering av utviklingen av e-læringsverktøy for kompetanseheving i psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere.

RVTS Nord er organisert sin virksomhet gjennom teammodell, med tre fagteam og administrasjonen som jobber tverrfaglig på tvers av team og temaområder.

RVTS Nord har 21 ansatte. Denne oversikten inkluderer faste stillinger og engasjementsstillinger. Engasjementstillingene lønnes b.la. med prosjektmidler vi har for innværende år.

	Administrasjon og ledelse	Fagteam flyktninghelse	Fagteam selvmordsforebygging	Fagteam vold og overgrep
Fast	4 ansatte - 390%	4 ansatte -340% 1 ansatt - 80%, start1.3.17	4 ansatte – 390%	6 ansatte – 410%
Engasjement	2 ansatte 120%		1 ansatt 60 %	

Personalressurser - pr.31.12.2016

4 Formidling og informasjon

4.1 Videokonferanse

I løpet av 2017 skal vårt konferanseutstyr på møterom oppgraderes til Skype for business, slik at vi lettere kan nå våre brukere. Vi bruker videokonferanseutstyr til å gjennomføre undervisninger, veiledninger og møter. Det er et nyttig verktøy for å kunne nå ut til flere i et stort geografisk område som er på 112 951 km², med begrenset offentlig transport, og uregelmessig terreng, som gjør avstandene enda lenger.

4.2 Nettsider og sosiale medier

Nettsiden www.rvtsnord.no er en viktig kanal når vi skal nå våre målgrupper. Her deler vi materiale fra oss og samarbeidspartnere som vi ser kan ha nytteverdi, for eksempel ny forskning og rapporter. Nettsiden blir også brukt til å fremme arrangementer.

Totalt gjennom 2016 har nettsiden hatt 24,000 besøkende. Aktiviteten på våre nettsider viser en nedgang i sommermånedene, og en oppgang i januar.

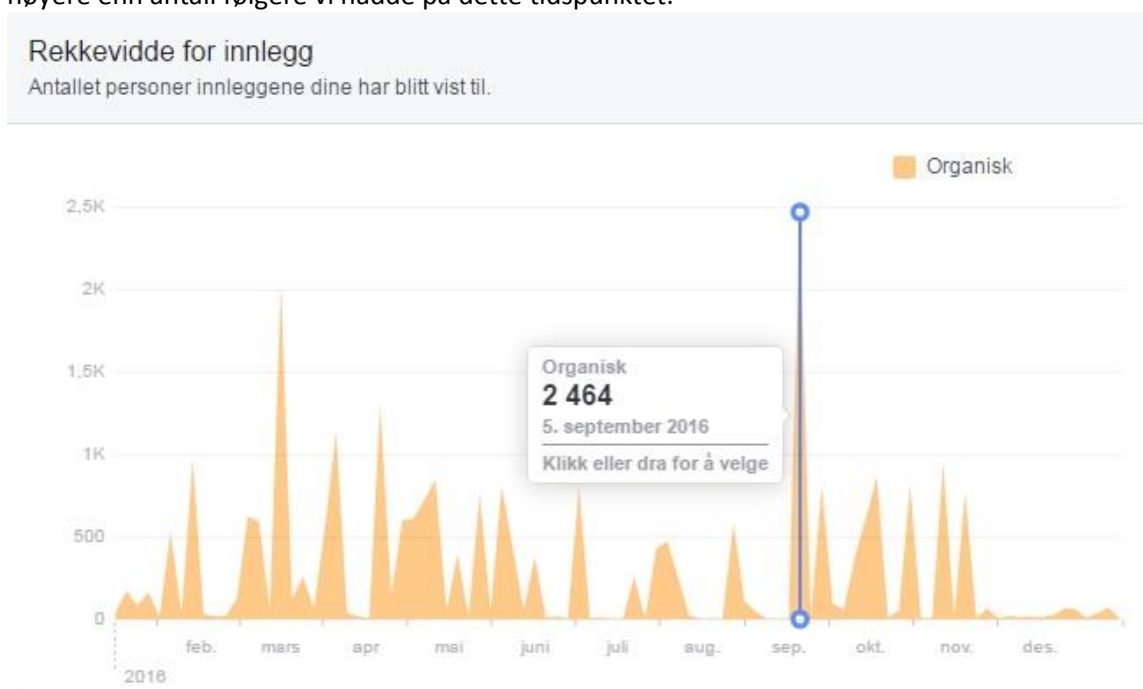

Facebook er et mye brukt virkemiddel, spesielt til å generere trafikk til www.rvtsnord.no. Facebook benyttes også til markedsføring av konferanser.

1.jan 2016 hadde vi 624 følger etter å ha lansert facebook siden høsten 2015. Til 31.des 2016 hadde vi nesten doblet dette tallet, og facebook siden vår hadde 1070 følgere.

I tillegg ser vi at enkelte innlegg når langt utover følgerne våre. 5.september lanserte vi dato for januarkonferansen 2017. Dette ble også delt på facebook. Da nådde vi 2464, noe som er 2,6 ganger høyere enn antall følgere vi hadde på dette tidspunktet.

4.3 Nyhetsbrev

Vi bruker Mailchimp til å distribuere vårt nyhetsbrev. Vi har ca. 635 abonnenter på nyhetsbrevet. Av disse er det mellom 40-20% som åpner nyhetsbrevene våre, og 18-4% som klikker seg videre inn til våre nettsider ifra nyhetsbrevet. Nyhetsbrevet sendes ut en gang i kvartalet, da hovedfokus er på å distribuere informasjon som er tilgjengelig på nettsidene og facebook.

4.4 E-læringsprogrammer

Utvikling og bruk av e-læring er en av de store satsningsområder, da det gjør vår kompetanse mer tilgjengelig for våre brukere. Det har en samfunnsøkonomisk gevinst, og kan sikre gjenbruk av vårt materiell. Vi har produsert flere nettkurs de siste årene, og disse er mye brukt og populære. Det er viktig å sikre vår målgruppe en god og likeverdig tilgang til våre tjenester. I flere av våre e-læringsprogram benyttes kombinasjon fysiske forelesninger, veiledning og e-kurs.

4.5 Publikasjoner

- Lillevik O.G (2016) Hva er vold mot barn. I Mevik k, Lillevik O.G og Edvardsen O.(2016) Vold mot barn. Gyldendal Akademisk. Oslo
- Jørgensen T.W og Lillevik O.G (2016) Traumebevisst omsorg. I Mevik k, Lillevik O.G og Edvardsen O.(2016) Vold mot barn. Gyldendal Akademisk. Oslo
- Hartvigsen, E.B.(2016) Fra etisk dilemma til forebygging av traumer,- en studie i hvordan ledere implementerer et nettkurs. (MBA) Nord Universitet

4.6 Media

I 2016 ble RVTS Nord nevnt over 20 ganger i media. Dette inkluderer kronikk som er skrevet av ansatte ved senteret. Eksempelvis:

- Kronikk om selvmordsforebygging – «Våg å bry deg. Din omtanke kan redde liv»
- Kronikk om vold og traumer – «Den vanskelige plikten»
- Avisartikkel om EXIT
- Avisartikkel om brusking
- Avisartikkel om vold mot ansatte i psykiatrien

5 Kompetanseutvikling og kontakt med tjenesteapparatet

5.1 Konsultasjon

RVTS Nord gir konsultasjon til tjenesteapparatet. Dette innebærer kommunale tjenester, spesialisthelsetjeneste, statlig etater, andre offentlige instanser og private aktører i regionen. Vi mottar mange henvendelser i måneden, og det er stor variasjon i omfang og behov. Konsultasjonene gis på telefon, videokonferanse eller ved fysiske møter. Vi initierer samarbeid med andre tjenester og andre kompetansemiljøer, der vi ser det er nødvendig.

RVTS Nord har fast representasjon i flere konsultasjonsteam, på regionalt og kommunalt nivå. I 2016 deltok vi med 1-2 representanter i ukentlige møter i det regionale tverrfaglige og tverretatlige konsultasjonsteamet for avdekking av vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt mot barn, koordinerte av Statens Barnehus i Tromsø. I tillegg deltok vi med en representant i månedlige møter i det regionale tverrfaglige, tverretatlige og tverrsektorielle kompetanseteamet for oppfølging av barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd, som vi også koordinerer. Fra og med høsten 2016 deltok vi med en representant i tverrfaglig gruppe om særlig sårbare voksne som utsatte og utøvere av seksuelle overgrep, koordinert av oppfølgingstjenesten i Tromsø Kommune. Denne gruppen møttes hver 6. uke, som utvides til månedlige møter i 2017.

5.2 Evaluering og behovsanalyser

Vi evaluerer arrangementer vi arrangerer, som kurs, undervisning, fagdager eller konferanser. Våre evalueringer brukes når vi utbedrer våre tilbud til tjenesteapparatet eksempel undervisning, kurs og konferanser.

6 Traumer, traumatisk stress og psykososial beredskap

6.1 Nettkurset Stø kurs - Traumeforståelse og behandling

Stø kurs er et nettbasert kompetansehevingsprogram om traumer beregnet på psykisk helsevern for voksne. Kursinnholdet ligger åpent på internett og gir en bred men grunnleggende innføring i traumeforståelse og -behandling. Dette inkluderer blant annet kunnskap om type I - og type II traumer, kartlegging, faseorientert behandling og arbeid med flyktninger. Under tiltak 23 ble E-læringsprogrammet implementert i spesialisthelsetjenesten i Helse Region Nord. I tillegg til at ansatte psykisk helsevern for voksne plikter å gjennomføre E-læringskurset får alle DPS ene undervisning og veiledning på traumebehandling.

- Det ble gjennomført en spørreundersøkelse om traumekompetanse innen psykisk helsevern for voksne i region nord.
- Brukere, fagfolk ved DPSene og samarbeidsparter ble satt i en ressursgruppe for utviklingen av programmet.
- Brukere og fagpersoner via Helse Nord RHF bidro
- Fagmiljø i andre helseregioner spurt om bidrag og tilbakemeldinger på innhold
- Helsekompetanse.no har stått for den tekniske produksjonen.

Programmet har en varighet på fem dager for behandlere og fire dager for miljøpersonell. De to første dagene er felles for begge gruppene. Alle undervisningsdagene kan gjennomføres som e-læring. I tillegg har RVTS Nord tilbudt tradisjonelle forelesninger på tre av dagene til DPSene i Nord-Norge. Helseforetakene ble i tillegg sterkt anbefalt å legge til rette for veiledning lokalt. Stø Kurs ble formelt lansert i januar 2016. Den tradisjonelle undervisningen begynte imidlertid allerede høsten 2015. 13 av de 14 DPSene i landsdelen har siden da fått tradisjonell undervisning, og frem til desember 2016 hadde RVTS Nord:

- Avholdt 26 heldagsundervisningsdager i tilknytning til programmet
- Avholdt 6 presentasjoner av programmet for medisinstudenter

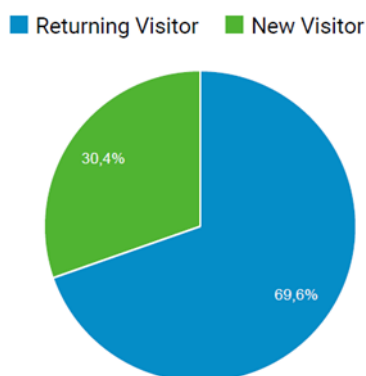
- Arrangert veiledersamling høsten 2015 og veiledersamling våren 2016, for å støtte opp om veilederens arbeid. Totalt deltok ca 35 veiledere på minst en av samlingene.

Stø kurs har også blitt presentert ved flere konferanser og i forbindelse med undervisning utover den som tilbys i forbindelse med kurset. Det ble presentert ved European Society for Trauma and Dissociation, sin konferanse i Amsterdam våren 2016. Interessen var stor fra spesialister utenfor for vårt språkområde, og det var ønskelig at kurset blir oversatt til engelsk. Det ble også presentert ved RVTS Vests årlige septemberkonferanse. I 2016 var temaet «Komplekse traumer: Felles forståelse, felles innsats. I hele 2016 ble det gitt undervisningsdager som del av gjennomføringen av kurset. I kurset er det tatt inn temaer knyttet til flyktninghelse og traumatisering, deriblant en egen bolk om tortur.

Basert på brukerstatistikk fra Google Analytics kan vi se at e-læringskurset har hatt en relativt jevn tilstrømning av brukere siden lansering. Pr 06.12.16. hadde:

- I overkant av 5100 unike personer brukt nettkurset.
- I gjennomsnitt var de inne på kurset i over 19 minutter hver gang. Dette må anses som høyt.
- Opp mot 70 % av besøkene ble gjort av personer som kom tilbake til kurset, noe som også må anses som en høy prosentandel.
- 50 % av brukerne kom fra i Sør-Norge. Totalt hadde kurset hatt 198 612 sidevisninger.

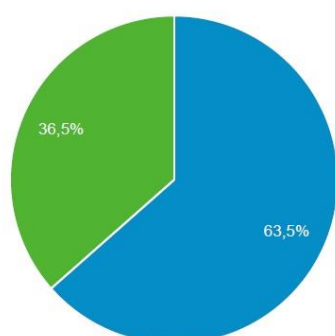
Programmet har blitt evaluert av de som har gjennomført hele nettkurset. Nyttverdien av hvert kapittel i kurset har blitt evaluert separat på skalaen «svært lite»- «lite» - «middels» - «godt» og «svært godt». Hvis man slår sammen «godt» og «svært godt» hadde kapitlet med lavest andel 71 % godt fornøyde brukere, og kapitlet med høyest andel hadde 94 % godt fornøyde brukere.

6.2 Krisenett Nord

Krisenett Nord er et lukket fagnettverk for medlemmer av psykososiale kriseteam i Nord-Norge, som gir tilgang til faglig påfyll og kompetanse for å kunne hjelpe mennesker i kriser. Krisenett Nord ble ferdigstilt i 2014. I 2016 var det flest besøkende til nettsiden fra Lillehammer, Vadsø, Oslo, Tromsø og Porsanger. Det er en meget lav fluktfrekvens på under 10%.

- 651 sidevisninger
- I gjennomsnittlig øktvarighet ca 12 min
- 64 økter

■ Returning Visitor ■ New Visitor

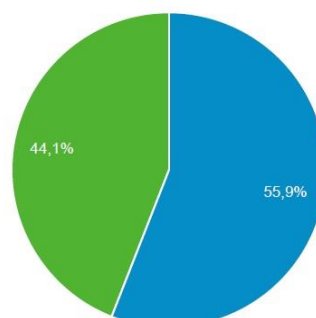

6.3 Lokalt mot

Nettbaserte konferanser hvor konferanse kommer ut til brukeren - og ikke omvendt. Det legges ut ulike konferanser som kan benyttes når som helst, enten i sin helhet, eller delt opp i flere møter. Målet er å bidra til at nettverk møtes, etableres og at allerede eksisterende nettverk styrkes og videreutvikles. Allerede eksisterende eller nyetablerte kommunale/interkommunale nettverk som arbeider mot æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Noen steder kan dette nettverket ha utgangspunkt i arbeid mot vold i nære relasjoner, mens andre steder kan det ha utgangspunkt i nettverk som arbeider med flyktninger generelt.

- 2900 sidevisninger
- Gjennomsnittlig øktvarighet ca 9 min
- 345 økter

■ Returning Visitor ■ New Visitor

6.4 Psykososial beredskap

RVTS Nord deltok på lanseringen av veilederen «Mestring, samhørighet og håp» i juni 2016. Arbeid med implementering av den nye veilederen har i 2016 i stor grad vært knyttet til revidering av nettkurset «Når krisen rammer». Nettkurset revideres i tråd med anbefalinger i den nye veilederen om psykososial oppfølging ved kriser, ulykker og katastrofer – «Mestring, samhørighet og håp» (IS-2428). Hovedmålgruppen for kurset er medlemmer i psykososiale kriseteam, men det faglige innholdet er relevant for alle som jobber med psykososial oppfølging. «Når krisen rammer» er et viktig verktøy for RVTS Nord i arbeid med implementering av veilederne IS-2428 og IS-1898 «Etter selvmordet- veileder om ivaretagelse av etterlatte ved selvmord».

I 2016 innledet RVTS Nord et samarbeid med Universitetssykehuset Nord-Norge knyttet til implementering av IS-2428 i organisasjonen. Satsningen inn i UNN er todelt.

1. Heve kompetansen til personell som kalles ut når «katastrofealarmen» går og som skal ha en rolle knyttet til psykososial oppfølging av de berørte. De kompetansehevede tiltakene skal gi en faglig forståelse for hva mennesker rammet av en krise har behov for, praktisk trening i å utføre psykososiale tiltak og kjennskap til egen rolle og rutiner i UNN. Høsten 2016 ble første fagdag avholdt for ansatte i UNN. Dette samarbeidet fortsetter i 2017, hvor vi tenker oss at en del av denne opplæringen skal gjøres ved hjelp av «Når krisen rammer» og de praktiske øvelsene på en «fysisk» samling.
2. Være en drøftingspart og støtte til Universitetssykehuset i arbeidet med å utarbeide ny beredskapsplan for evakuerte og pårørendesenter.

6.5 Når krisen rammer - nettkurs

Kurset skal styrke den psykososiale oppfølgingen etter kriser, ulykker og katastrofer. Terrorhandlingene 22.07.11 er omtalt spesielt. Målsettingen er å gi relevant og oppdatert kunnskap som gir økt trygghet og kompetanse hos hjelperen i møte med berørte og etterlatte. RVTS Nord startet i 2016 arbeidet med å revidere nettkurset «Når krisen rammer». Sentral i grunnlaget for nettkurset er veilederen «Etter selvmordet – Veileder om ivaretagelse av etterlatte ved selvmord. Nettkurset bidrar til å implementere veilederen. I 2016 hadde nettkurset «Når krisen rammer» besøkende fra Oslo, Tromsø, Trondheim og Bergen, noe som viser at vi når hele Norge med dette nettkurset. Det er 41% som returnerer til kurset. Og det er 59% nye brukere av kurset.

- 32 174 sidevisninger
- Gjennomsnittlig øktvarighet ca 9 min
- 4833 økter

6.6 Psykologer i de kommunale helse – og omsorgstjenestene

I 2016 deltok RVTS Nord på:

- Nasjonal nettverkssamling for psykologer i kommunene, kommunale ledere, fylkesmennenes rådgivere og relevante kompetansemiljø.
- Et arbeidsseminar med to representanter i regi av NAPHA vedrørende ny innretning av tilskuddsordningen «Psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene». På seminaret deltok også representanter fra fylkesmennene i Nord-Norge, samt KoRus Nord og RKBU Nord. Instansene ble sammen med NAPHA enige om å arrangere et samarbeidsmøte i Tromsø i januar, der formålet var å samkjøre tiltak de ulike instansene har overfor denne gruppen i Nord-Norge. RVTS Nord har i tillegg hatt noe dialog med RVTS Sør om hvilke tiltak de gjør overfor psykologer i kommunene.

Hovedtiltaket til RVTS Nord i 2016 var å inkludere psykologene i den kompetansehevende virksomheten RVTS allerede gjør i kommunene. RVTS Nord har derfor blant annet hatt dialog med en kommunepsykolog om gjennomføring av Stø Kurs for kommunalt ansatte, og psykologer i kommunen er andre steder brukt som veiledere i Stø Kurs og Tidlig Inn.

6.7 FN/NATO - veteraner

RVTS Nord koordinerer et regionalt fagnettverk for FN/NATO - veteraner fra forsvaret med erfaring fra internasjonale operasjoner. Fagnettverket har hatt tre møter i løpet av 2016. På det første møtet i januar deltok flere representanter fra ulike etater samt veteranorganisasjonene. Ansatte fra RVTS har også deltatt på fire konferanser/dager med veteranematikk. Det har blitt gitt en opplæring i 2016. Det var et kurs i skriving av spesialisterklæringer. Her deltok 12 deltakere fra NAV, Tromsø kommune, sykehus, m.fler. og de fleste var psykologspesialister.

Kurs om skriving av spesialisterklæringer

Kurset gav spisskompetanse i traumatiseringstematikk, og samlet kompetanse på feltet for å tilby en psykologisk og juridisk gjennomgang av hvordan man kan dokumentere eventuelle alvorlige følger virkninger av traumatisering. Programmet hadde et generelt tilsnitt, men psykologiske og juridiske aspekter ble belyst med veteraner som eksempel. Kurset ble holdt 2. november på Scandic Ishavshotel Tromsø, og målgruppen var psykologer og leger.

7 Vold og overgrep, og vold i nære relasjoner

7.1 Sinnemestring

RVTSene skal systematisere arbeidet med spredning av Brøset sinnemestringsmodell gjennom en felles strategi utarbeidet av Brøset og RVTS for å sikre et bredt rekrutteringsgrunnlag, herunder helsetjenester innenfor helse og rus. Nytt utdanningskull uteksaminert på forsommeren 2016 omfattet 22 nye sinnemestringsterapeuter i regionen, fra 14 ulike tjenestesteder. Dette sammenholdt med oversikten vi har over tjenestesteder som tidligere har skaffet seg kompetanse på modellen gir følgende status:

Kompetanse på behandlingsmodellen er i hovedsak forankret i:

- Familievernkontorene (vold i nære relasjoner-programmet)
 - Mo i Rana
 - Bodø
 - Alta/Hammerfest.
 - Tromsø ATV
- Kriminalomsorgen (fengselsprogrammet)
- God spredning av modellen i landsdelen. Siste utdanningskull bidro til at noen nye og viktige tjenestesteder skaffet seg kompetanse på modellen
- Fagmiljøer/instanser som arbeider med modellen og utgjør en viktig ressurs i det helhetlige arbeidet med vold i nære relasjoner.
- Siste utdanningskull bidro til at det nå er kunnskap om modellen
 - Finnsnes
 - Harstad
 - Narvik
 - Vesterålen/Stokmarknes

Familievernets opptaksområder for klienter gjør at tilbudet når ut til mange potensielle brukere, men etablering av tilbud og opprettholdes ikke over tid hvis ikke tilbudet er godt nok forankret i organisasjonen og i ledelse på ulike nivå, ressursmessig og økonomisk.

Brøset i samarbeid med RVTSene arrangerer årlige veilednings- og nettverkssamlinger for sinnemestringsterapeuter, og årets samling i landsdelen ble gjennomført i Alta med 23 deltakere. Samlingene er viktig for etablering og vedlikehold av tilbud, og er et forum for erfaringsutveksling om organisering og faglige innhold i behandlingsmodellen.

I løpet av året har vi mottatt forespørslers fra spesialisthelsetjenesten om undervisning på behandlingsmodellen. Det ser ut at de som arbeider innen rus-poliklinikkene har størst behov for å utvikle kompetanse på sinnemestring, og vi vil følge opp disse henvendelsene i samarbeid med Brøset for evt. å utvikle et tilpasset undervisningsprogram for fagfolk i disse tjenestene.

7.2 Kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner

Det vises til kartleggingen fra SINTEF (2015) der region nord ligger noe under landsgjennomsnittet når det gjelder omfang av utviklede handlingsplaner. Det har i 2016 ikke vært arbeidet konkret med planutvikling i enkeltkommuner, men vi informerer systematisk om NKVTS-veilederen, samt vårt tilbud om bistand, til alle kommuner som kontakter oss med forespørsel om undervisning om vold og seksuelle overgrep. Veilederen ligger også på våre nettsider. Vi har møtt interesse om å bistå i utarbeiding av kommunale handlingsplaner fra flere kommuner i kjølvannet av gjennomføringen av tiltak 38, i samarbeid med Fylkesmannsembetene i Nordland, Troms og Finnmark.

7.3 En god barndom varer livet ut

De nye retningslinjene for helsestasjon og skolehelsetjenestene ble ikke ferdigstilt i 2016, og det har derfor ikke vært noen målrettet aktivitet på dette tiltaket. Det er inngått flere avtaler med kommuner om undervisning på voldsspesifikke tema i de nye retningslinjene for 2017.

RVTS Nord deltok i 2016 på møte med NKVTS vedrørende revidering av den elektroniske veilederen for helsepersonell, om mishandling av barn. Veilederen er aktivt markedsført på vår hjemmeside, i sosiale medier, samt når vi underviser på temaområdet vold og seksuelle overgrep mot barn i regionen.

Når det gjelder oppdrag om økt kunnskap om vold og seksuelle overgrep i skole- og studenthelsetjenestene, så er dette spesifisert som at «Det skal iverksettes kompetansehevingstiltak om traumer rettet mot skole- og studenthelsetjenestene». RVTS Nord gjennomførte i 2015 kompetanseheving innenfor skolehelsetjenesten gjennom tre fylkesvise samlinger i samarbeid med RKBU, og en samling for studentrådgivere og studenthelsestasjon tilknyttet høgskoler og universitet i landsdelen. Det ble ikke funnet grunnlag for en tilsvarende satsning i 2016.

RVTS Nord har undervist mye om traumer hos barn og unge, til ulike målgrupper i regionen, i 2016. Vår undervisning skjer ofte tverrretatlig og i tverrsektorielle settinger. Denne kompetansen har kommet personell tilknyttet skole- og studenthelsetjeneste til gode. Over 300 deltagere, fra flere ulike kommuner i hele regionen, har i løpet av 2016 fått slik skolering. I tillegg har RVTS Nord bidratt med to videoforelesninger om traumer hos barn og unge på Utdanningsdirektoratet sin nasjonale nettbaserte læringsressurs for PPT (SEVUP-PPT), samt en videopresentasjon av RVTS' virksomhet.

Som tiltak for å styrke kommuneansattes og minoritetsrådgiveres kompetanse i å samtale med barn, arrangerte RVTS Nord i samarbeid med fylkesmennene i Finnmark, Troms og Nordland avholdt fylkesvise samlinger, med fokus på implementering av «Nettkurs om vold og seksuelle overgrep mot barn».

- 1-2 representanter fra hver kommune
 - Kommuneadministrasjon

- Nøkkelpersonell fra tjenestenivået.
- Tre ulike samlinger
 - 41 av de 87 kommunene i regionen deltok

RVTS Nord har i 2016 gjennomført flere fagdager om vold og seksuelle overgrep mot barn, med utgangspunkt i nettkurset, og rettet mot tverrfaglige og tverretatlige målgrupper i regionen. Disse fagdage har hatt over 350 deltagere, fra flere ulike kommuner (særlig Midt-Troms og Nord-Helgeland).

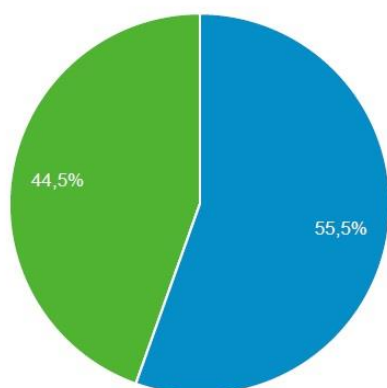
7.4 Vold og seksuelle overgrep mot barn - nettkurs

Nettkurset ble lansert i mars 2015, som et gratis og fritt tilgjengelig tilbud til ansatte i barnehager og skoler (1.-6. trinn). Det ble utviklet med midler fra Helsedirektoratet, i et samarbeid mellom RVTS Nord og Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, Campus Narvik, med teknisk løsning fra Helsekompetanse.no. Fagfolk fra barnehage og skole i Tromsø kommune deltok i prosjektgruppa, og en rekke kommunale tjenester og statlige instanser satt i referansegruppen (blant annet Fylkesmannsembetene i Finnmark, Troms og Nordland, Statens Barnehus i Tromsø, samt ATV-Tromsø). Kurset har til hensikt å gjøre ansatte i barnehage og skole tryggere når det gjelder det å snakke med barn, for å kunne avdekke vold og seksuelle overgrep, og til å melde vold og seksuelle overgrep videre til barnevern og politi.

Kurset har per nå 4496 innmeldte brukere (brukere som har registrert seg med egen profil). 3579 har bestått testene i kurset (generert kursbevis). I tillegg har 327 brukere påbegynt kurset, men ennå ikke bestått testene, og 590 er registrert som brukere, men ikke påbegynt kurset. De innmeldte brukerne utgjør imidlertid kun en andel av det totale antallet som har brukt innholdet i kurset, da det ikke er obligatorisk å registrere seg med egen profil. Brukerstatistikken totalt viser at:

- 14 377 økter
- 108 438 sidevisninger
- I gjennomsnitt hadde besøkene en varighet på 10 min

■ Returning Visitor ■ New Visitor

Nettkurset har brukere fra hele landet, med foreløpig hovedvekt i region Nord:

- Tromsø kommune har gjort kurset obligatorisk i sine barnehager og skoler, med implementering i 2015/2016.
- Bergen kommune ønsker å gjøre kurset obligatorisk i sine barnehager og skoler i 2017.

- Kurset inngår som en del av undervisningen ved førskolelærerutdanningen ved Norges Arktiske Universitet – Campus Tromsø, fra 2016.
- Kurset inngår som arbeidskrav i videreutdanningen om vold i nære relasjoner og aggresjonsproblematikk ved Norges Arktiske Universitet – Campus Narvik.

I tillegg ser vi kurset brukes av mange andre profesjoner/yrker og tjenester, som for eksempel helsesøstre og ansatte i barnevern. Vi anser at innholdet i kurset i det alt vesentlige er profesjons- og tjenestenøytralt, men at det var viktig å rette tilbudet mot barnehager og skoler spesielt, da disse ofte ikke gis tilbud om kompetanseutvikling på dette området.

7.5 Januarkonferansen

Januarkonferansen er en samarbeidskonferanse som har sitt utspring i et lokalt samarbeidsnettverk om vold og seksuelle overgrep. I nettverket deltar bl.a. RVTS Nord SMISO, ATV, Statens barnehus, Bufdir og Tromsø kommune. I 2016 hadde vi 162 deltakere, og det var 3.gang konferansen ble arrangert. Målgruppen for konferansen er fagpersoner i Tromsø som på ulike måter arbeider med vold og seksuelle overgrep. Konferansen er for ansatte i kommunale og statlige tjenester og ansatte i private virksomheter. I Tromsø har vi flere sterke kompetansemiljø på temaområdene vold og seksuelle overgrep, og foreleserne er i hovedsak hentet fra lokale tiltak. Temaene på årets konferanse var: *Ny forskrift for tilrettelagte avhør av barn, Barn i mottak – om situasjonen i Nord-Norge og planlagte kompetansehevingstiltak, Hvilken kraft kan ligge i et brev? Avklaringsprosess etter vold/overgrep i familien, Barns medvirkning/medbestemmelse i barnevernssaker, og Barns rettssikkerhet i vold- og overgrepssaker.*

7.6 Tidlig inn

RVTS Nord deltar i Regionalt Opplæringsteam (ROT), sammen med:

- KoRus Nord
- RKBU Nord
- Bufetat Nord

Vi samarbeider om det kommunale kompetanseutviklingsprogrammet «Tidlig Inn» og «Bedre Tverretatlig Innsats» (BTI). «Tidlig Inn» skal gi kompetanse på kartlegging av og spørre om:

• Psykisk helse • Rus og vold hos kvinner under svangerskap og i småbarnsalder	Målgruppen er: • Jordmødre • Helsesøstre • Fastleger

For bedre tverretatlig innsats deltar også andre profesjoner og tjenester i denne opplæringen. Det var Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet som utarbeidet programmet, med formål om å komme tidlig inn med hjelp til overfor sårbare eller utsatte gravide og småbarnsforeldre.

KoRus Nord koordinerer samarbeidet og RVTS Nord bidrar inn med en undervisning om vold i nære relasjoner, inkludert voldskartleggingskompetanse. I 2016 var det 102 deltagere, fra 7 kommuner (Midt-Troms og Lofoten), skolert i Tidlig Inn-programmet. Totalt har 39 kommuner gjennomført programmet siden oppstarten, med enkeltdeltagere fra ytterligere 9 kommuner.

8 Videreutdanninger

RVTS Nord bidrar inn i to videreutdanninger, i regi av Norges Arktiske Universitet – Campus Narvik. Begge videreutdanningene har et tverrfaglig, tverretatlig og tverrsektorielt fokus, og studentene kommer fra en rekke ulike profesjoner, tjenester og etater, fra offentlig og privat sektor, med

hovedvekt på helse- og sosialfaglig virksomhet. Begge videreutdanningene gir kunnskap og kompetanse på alle våre temaområder.

1. Videreutdanningen i krisehåndtering og traumebehandling • 2016/2017 kullet - 35 studenter • 2015/2016-kullet - 38 studenter avla eksamen (vår 2016). • Undervisningssted er Narvik, desentralisert. ○ Fem samlinger á tre dager ○ RVTs Nord har undervist på syv undervisningsdager.	2. Videreutdanning om vold i nære relasjoner og aggresjonsproblematikk • 2016/2017 kullet– 32 studenter. • 2015/2016-kullet -30 studenter avla eksamen (vår 2016). • Undervisningssted er Tromsø, desentralisert. ○ Seks samlinger á 15 dager ○ RVTs Nord har undervist på ti undervisningsdager.

9 Forebygging av selvmord og selvskading

Det årlige nettverksmøtet mellom de selvmordsforebyggende fagmiljøene i Norge ble arrangert i Trondheim i desember. RVTsene, Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging, Folkehelseinstituttet, VIVAT Selvmordsforebygging, LEVE og det selvmordsforebyggende fagmiljøet ved NTNU møttes for å utveksle erfaringer og informere hverandre om hva de ulike jobber med. Et tema som ble trukket fram av flere var knyttet til nytten av risikovurderinger ved selvmord.

9.1 Brusikring

Våren 2016 publiserte RVTs Nord rapporten som avsluttet arbeidet med å registrere hendelser knyttet til selvmordsatferd på Tromsøbrua og Sandnessundbrua. Denne rapporten markerte slutten på et 10 års samarbeid med politiet i Tromsø om registrering av slike hendelser. RVTs Nord har fulgt utviklingen på bruene etter ønske fra Statens Vegvesen og kommunelegen i Tromsø i 2006

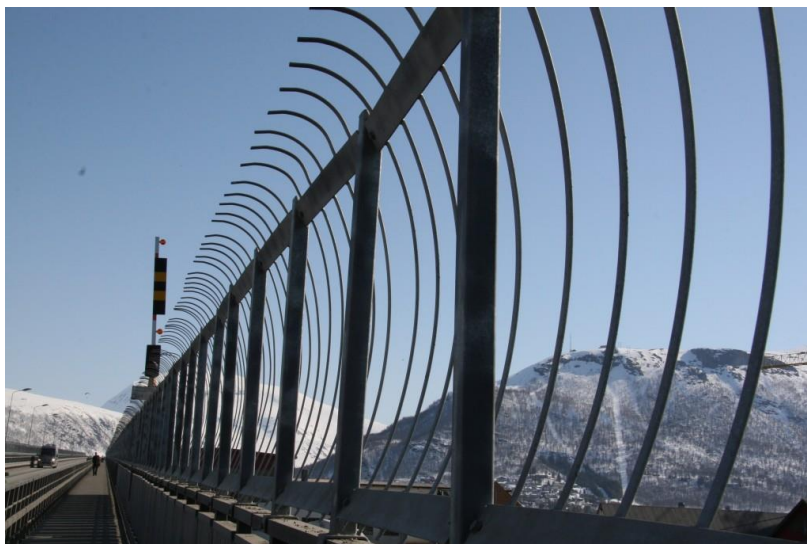
I 2005 ble Tromsøbrua sikret med forhøyede gjerder. Intensjonen var å:

- Hindre hopp med døden til følge ved å gjøre rekkverket vanskeligere tilgjengelig.
- Forhindre at tilfeldige forbi passerende blir vitne til en voldsom og belastende hendelse som et selvmord kan være.
- Begrense negativ og skadelig medieomtale som kan bidra til en «smitteeffekt» for sårbare grupper.

Siden Tromsø er en by med to bruer med nærhet til hverandre, har det i tillegg vært interessant å følge med på om sikring av tromsøbrua fikk konsekvenser for selvmordsatferd på Sandnessundbrua.

I henhold til intensjonen om å hindre hopp med døden til følge fra Tromsøbrua, viser våre registreringer at personer som hopper fra Tromsøbrua etter sikring, ikke dør av selve hoppet. I følge politiet i Tromsø kan en av grunnene være at sikringen har ført til at man vinner tid til å gripe inn, enten ved å hindre hoppet eller ved å komme raskt til unnsetning fra sjøen. Registreringene har i tillegg vist at det har vært en økning i hopp med døden til følge fra Sandnessundbrua i perioden 2007 - 2014. Her har det vært flere selvmord ved hopp fra 2007 – 2014.

Registreringene av selvmordsatferd på begge bruene i 10 år, bidratt til diskusjoner i Tromsø, både blant politikere, i media og blant fagfolk, om det vil være hensiktsmessig med en sikring av Sandnessundbrua. RVTS Nord har lagt til rette for møter hvor sentrale aktører fra Statens vegvesen, psykiatrien og kommunen har møttes for å diskutere en eventuell sikring. Det er en diskusjon vi vil følge videre. Politikerne i Tromsø diskuterer for tiden en ny veiforbindelse mellom Tromsøya og Kvaløya, enten en ny bru eller tunnel under sjøen. Denne debatten er det også interessant for oss å følge med på med tanke på innspill knyttet til sikring mot selvmord.

9.2 Kurs i Førstehjelp ved selvmordsfare

Kursledere ved RVTS Nord har gitt opplæring i Førstehjelp ved selvmordsfare ved flere anledninger, og kursene har vært avholdt ulike steder i regionen:

- Tromsø
- Finnsnes
- Brønnøysund

Deltakerne på disse kursene var primært fra:

- Skole
- Kommunehelsetjenesten
- Spesialisthelsetjenesten.

I samarbeid med Vivat Selvmordsforebygging kurser RVTS Nord alle studentene på andre året på medisintutdanningen, ved Universitetet i Tromsø. I overkant av 100 studenter fikk kurset i 2016. To ansatte fra RVTS Nord ble i 2016 utdannet til kursledere i SafeTALK.

9.3 Veiledende materiell for kommunene om forebygging av selvskading og selvmord

RVTS har hatt samarbeidsmøte med NAPHA hvor vi har blitt enig om å samarbeide om implementering når det veiledende materialet blir lansert.

9.4 Arbeid med etterlatte ved selvmord

Fylkeslagene i LEVE er i et samarbeid med RVTS Nord. I Juni 2016 ble det avholdt et årlig samarbeidsmøte mellom de tre fylkeslagene i Nord-Norge og RVTS Nord. Her deler vi erfaringer, informerer om aktivitet og finner samarbeidsområder. En felles satsning har vært på kompetanseheving for frivillige i sorgstøtte, som er et tilbud basert på likemannsstøtte. I Mai 2016 deltok RVTS Nord på en dagsamling for likemenn, sorggruppeledere og veiledere i regi av LEVE Norge. I november deltok RVTS Nord på et kurs for nye likemenn i LEVE. Hensikten med disse kursene er å bidra til at de som rekrutteres som likemenn i LEVE får et best mulig ståsted både i

forhold til faglig innhold og formidlingskompetanse. Synergieffektene med å jobbe med frivillige i feltet er veldig gode.

I Mai 2016 deltok RVTS Nord på LEVE sin dagskonferanse i Bergen. I forbindelse med Verdensdagen for selvmordsforebygging 10. september 2016 bidro RVTS Nord med en kronikk med tittelen: «Våg å bry deg. Din omtanke kan redde liv.» Kronikken ble publisert i avisene Nordlys og iTromsø, samt i Pingvinen UNN. Kronikken fikk mange leserklikk i avisene.

9.5 Ungdata

I 2016 har RVTS Nord hatt et tett samarbeid med Korus Nord, RKBU Nord og VIVAT Selvmordsforebygging. De fire kompetansesentrene har i oppdrag å hjelpe kommunene til å forstå utfordringsbildet som Ungdata avdekker, samt bistå kommunene med å iverksette hensiktsmessige tiltak. Dette oppdraget og sterke føringer om bedre samordning av kompetansesentrenes tjenester i kommunene, spesielt tilknyttet oppfølgingen av risikoutsatte barn og unge var utgangspunktet for opprettelsen av en arbeidsgruppe med representanter fra alle kompetansesentrene. Arbeidsgruppa skulle utarbeide et forslag til modell for en samlet oppfølging av Ungdataundersøkelsen. Målet er at kompetansesentrene skal bidra til at kommunene blir bedre og videreutvikler sitt tjenestetilbud. Arbeidsgruppa leverte et notat til ledernetverket i juni 2016 som beskrev en modell for samordning av oppfølging etter Ungdata. Det ble valgt ut en pilotkommune, Karasjok, hvor sentrene skulle prøve å gi en «samlet oppfølging». Sentrene hadde et felles møte med representanter fra:

- Kommuneadministrasjon
- Barnevern
- Ungdomsskole
- Videregående skole
- Politi
- Psykisk helse
- Helsestasjon
- SANKS m.fl

Formålet var å drøfte kommunens utfordringsbilde og mulige tiltak høste 2016. Det skal også utarbeides en sluttrapport som oppsummerer læringsprosessen internt i arbeidsgruppa, arbeidet rettet mot pilotkommunen og kommunens erfaringer med prosessen.

10 Flyktinghelse og tvungen migrasjon.

I 2016 har RVTS Nord etterspørselen etter fagdager og veiledning har tidvis vært stor. Nord-Norge som region har hatt en særegen situasjon knyttet til økte ankomster av flyktinger og asylsøkere i 2015, med påfølgende etablering av svært mange mottak i regionen, deriblant ankomstmottak ved Storskog. For RVTS Nord har dette i 2016 blant annet medført mange henvendelser til senteret knyttet til enslige mindreårige asylsøkere (EMA). RVTS Nord har prioritert arbeid rettet mot deler av tjenesteapparatet som arbeider med EMA høyt. Samtidig som vi også har bidratt i kompetanseheving knyttet til flyktinghelse og tvungen migrasjon generelt. Noe av det vi har gjort i 2016 på direkte forespørsel fra tjenesteapparatet er:

- Interkommunal fagdag Skånland og omegn - ca 50 deltakere
- Forelesning for skoleledere i Troms - ca 40 deltakere
- Foredrag for lærere ved introduksjonsklasser - 15 + 20 deltakere
- Forelesninger for vergemålsordningen - 50 deltakere
- Innlegg for OSO Barnevern - 30 deltakere
- Forelesning ved fagdag om EMA for BUP - 100 deltakere
- Tidlig Inn - 40 deltakere
- Forelesninger/ fagdag for barnehageansatte i Alta - 30 deltakere

- Undervisningsoppdrag for spesialisthelsetjenesten for rus og psykisk helse, voksne - 15 + 12 + 5 deltakere
- BUPer i regionen - 7 + 10 deltakere

RVTS Nord har også bidratt ved flere konferanser i 2016

- Barn i mottak inkludert i konferanse om vold og overgrep mot barn
 - Januarkonferansen Tromsø 2016 - 180 deltakere
- Foredrag på den Nasjonale pasientsikkerhetskonferansen i 2016, om temaet «Flyktningpasienten -språk, livssituasjon og kultur» - 80 deltakere.
- Foredrag ved fylkesvise samlinger i regi av utdanningsdirektoratet - tre samlinger med henholdsvis 100, 200 og 200 deltakere

RVTS Nord aktivitet i veiledninger og undervisninger

- 90 veiledninger på enkeltsaker knyttet til det generelle temaet flyktninghelse og tvungen migrasjon – deriblant en del veiledning knyttet til EMA.
- Ulike deler av høyskole- og universitetsapparatet
 - Grunnutdanninger (eksempelvis fysioterapistudiet, medisinerstudiet, sykepleiestudiet, sosionomstudiet)
 - Videreutdanninger/ fordypningsprogram (videreutdanninger ved UiT campus Narvik («Vold i nære relasjoner», «Krisehåndtering og traumebehandling», LIS leger, master i Psykisk Helse)

RVTS Nord har i 2016 også bidratt i nettverksbygging og nettverkssamarbeid for tjenester som arbeider med flyktninger og asylsøkere:

- UDI Nord
- BUP Sjøvegan
- RKBU Nord
- Bufetat

BUP Sjøvegan har eget oppdrag i å ha kompetanse knyttet til behandling av psykiske vansker hos barn med asylsøker og/ eller flyktningbakgrunn. BUP Sjøvegan har utviklet en egen behandlingsmodell for enslige mindreårige asylsøkere.

Sammen med RKBU Nord har vi laget en informasjonsfolder om tilgjengelige ressurser innen flyktninghelse og tvungen migrasjon. Denne ble laget på slutten av 2015, og i 2016 har man arbeidet med revidering av denne.

10.1 Psykososial oppfølging av asylsøkere flyktninger- Fylkesvise samlinger

RVTS Nord samarbeidet med:

- Nordland
- Troms
- Finnmark
- IMDI
- UDI RK Nord
- RKBU
- Bufetat
- KS

Dette samarbeidet har bestått i å arrangere fylkesvise samlinger for de tre nordligste fylkene. RVTS Nord hadde hovedansvar for å planlegge og sette sammen faglig innhold, og hadde også selv forelesninger under samlingene. Målgruppe og innhold var på forhånd angitt fra helsedirektoratet. Planleggingsarbeidet startet i november 2015, og innledningsvis var alle tre fylker med i felles planlegging.

Samlingene:

- Nordland i Bodø 03.04.16 - 125 påmeldte
 - Felles samling for Troms og Finnmark, i Tromsø 14-15.03.16 - 167 deltakere.
- Frivillighetssektoren var godt representert under samlingene, og flere fra frivillighetssektoren bidro med innlegg/foredrag.

10.2 Ressursportal på nett om psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere
RVTS Nord fikk også i ekstra oppdrag fra helsedirektoratet å koordinere RVTSenes arbeid med å utvikle ressursportal på nett om psykososialt arbeid med flyktninger og asylsøkere. Dette arbeidet har vært omfattende og sammensatt, og har for RVTS Nord sin del pågått hele 2016. I forbindelse med oppdraget har RVTS Nord koordinert planlegging av arbeidet, og koordinert og ledet møter med systemleverandør (Helsekompetanse), prosjektgruppemøter og workshop. RVTS Nord har også selv produsert og samlet materiale til portalen. Det har vært gjennomført møte med Helsedirektoratet under vegs i prosjektperioden, og de har blitt regelmessig orientert om prosjektplaner og fremdrift i prosjektet.

Målgruppen for ressursportalen er alle som arbeider med psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere. Portalen vil inneholde fagstoff av relevans for arbeid med både barn, enslige mindreårige og voksne. Ut fra strukturen i portalen skal den enkelte kunne lete seg fram til de temaene en særlig trenger kunnskap om. Den tar sikte på å gi nyttig kunnskap til både de som har mye og lite kunnskap om fagfeltet fra før.

10.2.1 Prosjektgruppemøter

I forbindelse med arbeidet med ressursportalen ble det nedsatt en prosjektgruppe med representanter fra alle RVTSene. Grappa koordineres av RVTS Nord. Det har i 2016 blitt holdt 4 prosjekt gruppe møte på videokonferanse, og 3 fysiske møter (på Gardermoen, i Oslo og i Tromsø).

10.2.2 Worskshop med referansegruppe

I forbindelse med prosjektgruppemøte i Oslo i oktober ble det arrangert workshop med referansegruppa for prosjektet. Deltagerne i referansegruppa ble presentert for den foreløpige ressursportalen og kom med skriftlige tilbakemeldinger og forslag til videreutvikling. Tilbakemeldingen om behovet for og nytten av en slik portal var positiv og de satte et fokus på brukervennlighet. Referansegruppa var sammensatt av representanter for bredden i tjenesteapparatet som arbeider med asylsøkere og flyktninger, relevante kompetansesenter, utlendingsforvaltningen, frivillige organisasjoner. Eksempelvis fra kommunen, sykehus, UDI, NOAS, RBUP, Barnevernstjenesten, fylkesmannen, NAV, videregående skole, Nakmi, Redd Barna osv. Workshopen hadde over 20 deltakere. Innspill fra Forandringsfabrikken ble sikret i eget møte. Portalen er planlagt lansert våren 2017.

10.3 EXIT

I forbindelse med de økte ankomstene av flyktninger og asylsøkere fikk RVTS Nord ekstra oppdrag hvor man ble bedt om å ha et særlig fokus på de enslige mindreårige asylsøkerne (EMA). RVTS Nord samarbeidet med UDI RK Nord og Bufetat å gå sammen med Norsk Institutt for Uttrykksterapi & Kommunikasjon (NIKUT) om å tilby opplæring i EXIT. EXIT er en forebyggende gruppeintervensjon som retter seg spesielt mot EMA.

Fagdager ble gjennomført, hvor modellen ble godt presentert, og videre også kursing av gruppeledere i EXIT. EXIT, som er utviklet av NIKUT v/ Melinda Ashley Meyer DeMott, er unikt i Norge og Europa i form og innhold. EXIT er en godt utprøvd metode, og det er gjennomført forskning på metoden på flere EM mottak og omsorgsboliger for EM. Gruppetilbudet gir deltagerne innsikt og verktøy til å håndtere posttraumatiske symptomer og vanskelige livssituasjoner. EXIT har i tillegg vist seg å ha en god effekt både når det gjelder å dempe konfliktnivå og øke evnen til samarbeid. EXIT er med andre ord en billig og effektiv intervensjon som kan forebygge behov for behandling i spesialisthelsetjenesten.

Det ble arrangert:

- Saltenområdet våren 2016, i Fauske
 - To fagdager - 94 deltakere
 - Gruppelederkurs - 24 personer
- Troms og Finnmark høsten 2016, i Tromsø
 - Fagdag - 43 personer
 - Gruppelederkurs - 23 deltakere
- Sør Troms og Lofoten høsten 2016, i Svolvær
 - Fagdag - 27 deltakere
 - Gruppelederkurs - 24 deltakere

Alle som deltok på gruppeleder kurs fikk tilbud om tre veiledningsøkter på videokonferanse med NIKUT. Følgelig ble det gjennomført 3 x3 veiledningsrunder i etterkant av gruppelederkurset.

Målsetningen var at man på den måten kunne sikre at kompetansen ble værende i kommunen dersom mottak blir lagt ned. Opplæring ble gitt til:

- Ansatte som arbeider med enslige mindreårige i mottak/omsorgsboliger
- Kommunalt ansatte eksempelvis flyktninghelsesøstre

Flere grupper for enslige mindreårige ble startet opp, og kursdeltakere har introdusert øvelser fra EXIT for personalgrupper som arbeider med EMA.

Noen eksempler er:

- Ansatte i skole
- NAV
- Kommunehelsetjeneste
- Mottak
- Omsorgsboliger

EXIT er dermed både et tilbud til ungdommene, og et verktøy til de ansatte, samt at gruppene har positiv effekt på samarbeid på tvers av etater og profesjoner. RVTS Nord etablerte også et samarbeid med RKBU Nord som nå forsker på erfaringer med gruppeintervensjonen EXIT for enslige mindreårige. Det er avtalt videre oppfølging av samarbeidet med NIKUT i 2017.

10.4 Regionale fagdager for ansatte i barne- og ungdomspsykiatri.

RVTS Nord arrangerte regionale fagdager for ansatte i barne- og ungdomspsykiatrien. Fagdagene fant sted 1-2 juni 2016, og ble gjennomført i nært samarbeid med BUP Sjøvegan. Hovedtema for dagene var «Behandling av traumatiserte flyktninger» med følgende undertema:

- «Flyktnings situasjonen i Europa»
- «Utredning og kartlegging»
- «Relasjonsbygging»
- «Bruk av tolk»
- «Individuell behandling»
- «Kultursensitivitet»
- «Innføring i afghansk kultur»
- «Behandling i grupper/ bruk av kreative grupper»

RVTS Nord var ansvarlig for praktisk arrangement, koordinering og evaluering, og BUP Sjøvegan sto for program og faglig innhold. Hovedfokus på dagene var knyttet til enslige mindreårig satt i sammenheng med de ulike tema for dagene som nevnt over. Det var rundt 40 deltakere på dagene. De aller fleste var behandlere fra Barne- og ungdomspsykiatriske seksjoner/ avdelinger, med noen få deltakere fra kommunale helsetjenester (eks. flyktninglege og psykolog i lavterskel team for ungdom). Deltakerne fikk anledning til å evaluere arrangementet samt komme med innspill. Det var generelt gode tilbakemeldinger, og et flertall ytret ønske om gjentakelse av arrangementet for å kunne få ytterligere fordypning i klinisk arbeid med gruppen.

10.5 Jubileumskonferanse RVTS Nord 10 år «på flukt i nord»

I 2016 hadde RVTS 10 års-jubileum. Vi valgte å markere dette med å holde konferansen «På flukt i nord». Hovedfokus for konferansen var dagens flyktnings situasjon, spesielt med henblikk på helse og menneskerettigheter. Nord-Norge har den senere mobilisert sterkt for å ivareta mennesker på flukt. Å være på flukt er imidlertid ikke nytt for oss i nord. Konferansen tok sikte på å se dagens situasjon i lys av erfaringer fra tvangsevakueringen under andre verdenskrig. Konferansen ble gjennomført 29.-30. november 2016 og hadde rundt 140 deltakere. Tematikken som ble belyst under konferansen hadde et vidt spenn. Foredrag som:

- Barndomserfaringer fra tvangsevakueringen
- Kollektive traumer
- Flyktnings situasjonen i verden
- Sårbare personer i asylprosessen
- Familiegjenforening
- Kvinner på flukt
- Torturutredning
- Selvmord og selvskading
- EXIT

10.6 UDI konferanse

UDI Nord arrangerte i samarbeid med RVTS Nord Kurs i Psykisk helse 2-3 november iTromsø, for mottaksansatte og driftsoperatører. Det var ca 55 deltakere på kursdagene. Hovedtema for kurset var «Kurs i Psykisk helse, helsefremmende arbeid og forebygging av vold blant beboere på asylmottak». Programmet ble utarbeidet i fellesskap av RVTS Nord og UDI Nord, og også enkelte ansatte ved mottak og driftsoperatører ble invitert til å komme med ønsker og refleksjoner knyttet til tema i oppstarten av utarbeidelse av program.

Foredragsholdere var fra RVTS

• «Psykisk helse blant flyktninger og asylsøkere» • «Tortur, traumatisering og psykisk helse» • «Møte med vold, aggresjon: fokus på gjensidig emosjonell regulering» • «Vold i nære relasjoner/ ærerelatert vold og ekstremisme»)	BUP Sjøvegan • «Foreldre, barn og ungdom i mottak: ulike psykososiale tiltak» Returansvarlig ved mottak • «Psykisk helse og returarbeid ved asylmottak»

Deltakerne fikk anledning til å evaluere kurset i ettertid og til å komme med innspill. Kurset ble i sin helhet godt mottatt.

10.7 Tortur

RVTS Nord har i 2016 hatt flere undervisninger og veiledninger knyttet til tortur som tema.

- Videreutdanningen i Krisehåndtering og traumebehandling, UiT campus Narvik - 40 deltakere.
- Undervisning om temaet til LiS Leger i praksis i psykisk helsevern - ca 8 deltakere
- Samarbeid med fysioterapeuter knyttet til temaet, undervisning for fysioterapistudenter om tortur - ca 16 deltakere
- UDI konferansen «Kurs i Psykisk helse, helsefremmende arbeid og forebygging av vold blant beboere på asylmottak» - 55 deltakere
- Interkommunal fagdag i Skånland - ca 50 deltakere
- Kompetanseheving og veiledning knyttet til EMA som torturoverlevende
 - Barne og ungdomspsykiatrisk poliklinikk i vår region - 7 deltakere
 - En enkeltstående veiledning til skole

Tortur ble også inkludert som tema ved Jubileumskonferansen til RVTS Nord- «På flukt i Nord». Dette i form av samarbeid med rettsmedisiner Lars Uhlin-Hansen ved UNN, som da gav foredrag i parallell sesjon om temaet. I tillegg har RVTS holdt tortur oppe som tema i sitt samarbeid med TOO-prosjektet lokalt og nasjonalt.

10.8 TOO

RVTS Nord har samarbeidet med det nasjonale TOO (Tortur-Odontofobi-overgrep) prosjektet på flere nivåer i 2016: Lokalt i vår region har vi bidratt ved deltakelse på lokale styregruppemøter ved TkNN (Tannhelsetjenestens kompetansesenter Nord-Norge), ved individuell veiledning til psykolog ansatt ved TkNN, og ved veiledning til TOO teamet ved TkNN. Veiledningen har blant annet omhandlet behandling av torturoverlevende.

I tillegg stiller RVTS Nord med representant inn i den nasjonale faggruppen på vegne av alle RVTSene og har deltatt aktivt på møter i den nasjonale faggruppen og i planlegging av nasjonal fagsamling for alle ansatte i Regionale Kompetanse team i TOO prosjektet. RVTS Nord deltok også med en ansatt på nevnte fagsamling som ble avviklet 17-18 november 2016.

11 Ekstra tilskudd

11.1 Krisesenter

RVTS Nord skal bistå krisesentrene i regionen med kompetanseutvikling. Det er knyttet ekstra tilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet til dette oppdraget. I 2016 ble RVTS Nord i tillegg tildelt ekstra midler til et utviklingsprosjekt om særlig sårbare brukere av krisesentertilbudet (rus, psykisk lidelse og funksjonshemming), i samarbeid med Krisesenteret i Salten.

RVTS Nord gjennomførte følgende tiltak for krisesentrene i regionen, i løpet av 2016:

- Faglig program på den regionale krisesenterkonferansen
- Opprettelse av en veilederpool
- Løpende enkeltkonsultasjoner i saker
- Prosjektarbeid tilknyttet krisesenteret i Salten

Vårt bidrag i 2016 ble lagt til den regionale krisesenterkonferansen som arrangeres årlig av Krisesentersekretariatet, der de krisesenter som ikke er sekretariatsmedlemmer også ble invitert. Konferansen ble avholdt i Brønnøysund 19. oktober, med 35 deltagere fra 13 ulike krisesenter. Temaet er Innvandrere i Krisesenter – særlige juridiske og psykososiale utfordringer, med forelesere fra RVTS Nord og RVTS Midt. Vi dekket reise- og oppholdsutgifter for ekstern undervisningsressurs og egen deltagelse, samt dagpakke/middag for krisesentrenes deltakere på fagdagen.

På bakgrunn av etterspørsel besluttet vi i 2016 å opprette en veilederpool for krisesentrene i regionen. Krisesentrene ønsker veiledere som har både veiledningskompetanse og særlig kompetanse på:

- Vold
- Seksuelle overgrep
- Traumer
- Ruslidelse
- Psykiske lidelser
- Fysiske/psykiske funksjonshemninger

Etablerte veiledere innenfor «Tidlig Inn» programmet (koordinert av KoRus Nord) og «Stø Kurs» (RVTS Nord sitt traumekompetanseprogram for spesialisthelsetjenesten) ble derfor kontaktet med forespørsel om å stå på en liste over mulige veiledere krisesentrene kan kontakte. Per i dag står det 15 aktuelle veiledere på listen. Formell avtale inngås mellom det enkelte krisesenter og den aktuelle veileder. Krisesentrene betaler selv honorar og andre kostnader tilknyttet veiledningen. RVTS Nord har i løpet av 2016 i tillegg gitt flere enkeltkonsultasjoner til krisesenter i regionen.

RVTS Nord har også deltatt i prosjektarbeid knyttet til utviklingsprosjekt om særlig sårbare brukere av krisesentertilbudet, med planlagt gjennomføring i 2017. I tillegg skal det arrangeres en regional konferanse i 2017 for krisesenteransatte, og SMISO-ansatte og overgrepsmottaket. Planlegges sammen med representanter fra disse organisasjonen i Nord-Norge.

11.2 Kjønnslेमlestelse

RVTS Nord fikk i 2016 innvilget midler til å revidere nettkonferansen «Lokalt Mot» - Lokalt samarbeid mot æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslेमlestelse. Dette arbeidet er ikke ferdigstilt, men nettkonferansen har vært tilgjengelig for brukere gjennom hele året (se eget avsnitt for brukerstatistikk). Vi har videre deltatt i Samarbeidsnettverket mot æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslेमlestelse i Tromsø kommune, som møttes to ganger i året. Vi har også deltatt i

dialogmøte med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, samt på en to dagers konferanse om kjønnslemlestelse, i regi av NKVTS og Helsedirektoratet. Det er gjennom året gitt flere konsultasjoner til tjenesteapparatet i ulike deler av regionen på problemstillinger knyttet til æresrelatert vold (inkludert alvorlig begrensning av unges frihet), tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

11.3 Radikalisering

Nordnorsk konferanse om forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme

RVTS Nord sin hovedsatsning våren 2016 var en to dagers konferanse 19-20 april rettet mot sentrale regionale aktører i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme i de tre nordligste fylkene - 80 deltagere. I tillegg til det faglige innholdet var konferansen også lagt opp som en dialog-konferanse med gruppe arbeid der deltagere selv var med på beskrive lokale samarbeids nettverk og utfordringer i det forebyggende arbeidet

- Samarbeid
- Håndtering av bekymring
- Lokal organisering
- Inkludering og dialog
- Kunnskap og formidling

Etablering av konsultasjonsteam mot ekstremisme i Nord-Norge.

- Etablering av dette konsultasjonsteamet bygger på nåværende konsultasjonsteam, på Aarhus-modellen, samt også på RAN's Policy Paper «Developing a local prevent framework and guiding principles». Det vil være det første i sitt slag i Norge.
- I september 2016 ble det gitt klarsignal fra politimesteren i Troms om etablering av konsultasjonsteam for forebygging av ulovlig radikalisering knyttet til eksisterende konsultasjonsteam ved Barnehuset, Troms politidistrikt.
- Høsten 2016 har det vært avholdt en rekke forberedende møter mellom Barnehuset i Tromsø, ekstremistkontakt ved Troms politidistrikt og RVTS Nord med sikte på etablering av et konsultasjonsteam for forebygging av ulovlig radikalisering og voldelig ekstremisme.
- Som oppfølging av vårens konferanse og som ledd i etablering av konsultasjonsteam ble det den 5. desember 2016 arrangert et dagsseminar med deltakere fra hele regionen, og medlemmer av dagens konsultasjonsteam. Rose Olsen Ekstremistkontakt ved Agder politidistrikt holdt innlegg og delte erfaringer fra Sør. Problemstillinger knyttet til ungdom i risiko ble illustrert med kasuistikk. Det ble også åpnet for drøftelser av konsultasjonsteamets sammensetning og funksjon.
- I løpet av våren 2017 vil det være etablert et konsultasjonsteam for forebygging av ulovlig radikalisering og voldelig ekstremisme i Regionen.

Kunnskapsformidling

I juni hadde RVTS-Nord oppfølgingsdag i Finnmark for kommunale samarbeidspartnere i Vadsø /Øst Finnmark - 30 deltagere (Ran Workshop/utveier.no).

RVTS Nord har undervist om ulovlig radikalisering og voldelig ekstremisme:

- Videreutdanningen «Vold i nære relasjoner og aggresjonsproblematikk», Universitetet i Tromsø/Norges arktiske universitet, den 6. oktober 2016.
- Studentene på denne videreutdanningen kommer fra en rekke ulike etater:
 - Barnevern
 - Familievern
 - Representerer viktige aktører i arbeidet med forebygging av ulovlig radikalisering.

- Regionale UDI konferansen i Tromsø, 3. november 2016 om psykisk helse og vold på asylmottak - 80 deltagere

Egen kompetanseheving

Som ledd av egen kompetanseheving på temaområdet har RVTS- Nord i egenskap av egen klinisk virksomhet tilknyttet universitetssykehuset i Nord Norge også klinisk oppfølging av foreldre og nå også søsken til Syria farere. Denne kontakten dokumenterer behov for oppfølging for familier av fremmedkrigere. Det illustrer også et utviklingsforløp med en rekke sårbarhetsfaktorer og i det muligheter som finnes for forebygging av et radikaliseringsforløp. Det er laget NRK dokumentar om dette case. Det er gitt samtykke til bruke dokumentaren i undervisning/ formidling. Det er blitt brukt i både i intern kompetanseheving for RVTS ansatte og i undervisning eksternt.

RVTS har deltatt med to representanter på møter i den nasjonale arbeidsgruppen og på regjeringskonferansen på temaområdet.